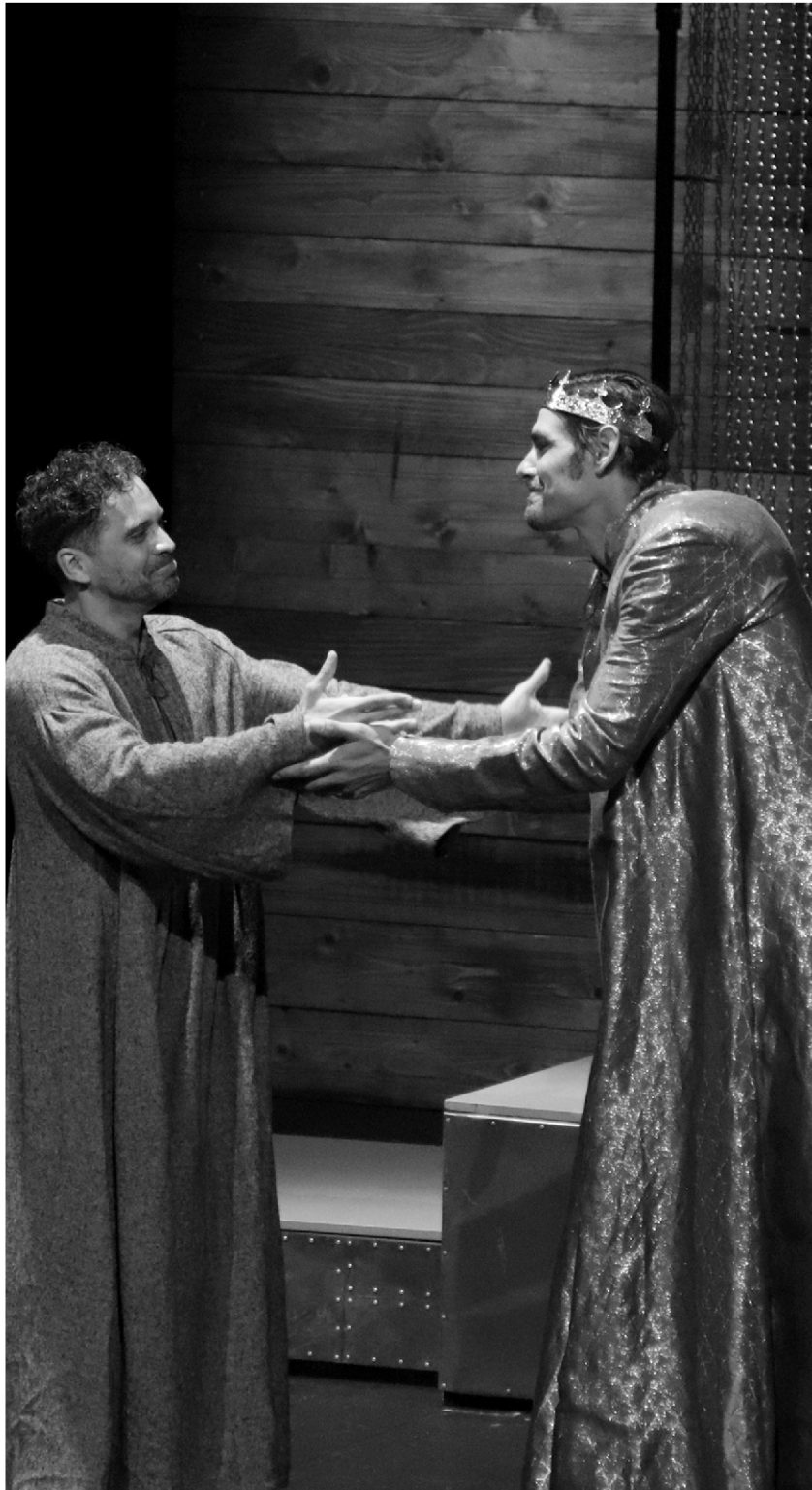

kisvárdai lapok

36. évfolyam 4. szám - 2024. június 25. kedd

ÁRPÁD-HÁZ

Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka

Magyar
Színházak
36. Kisvárdai
Fesztiválja

„A szabadkai művészsínház a sajnós egyre csökkenő számú vajdasági magyarok közösségének kínál jobbnál jobb produkciókat – örömteli, hogy az Árpád-ház című előadásukat hétfőn este Kisvárdán is megnézhattuk! De nemcsak ezért vártam nagyon ezt a fellépésüket, hanem amiatt is, mert régóta érdekel a magyar történelem Szent László királyt követő világa, amelyből Spiró György nagyszerű darabja két emberöltőnyi szakaszt mutat be. Mégpedig bravúrosan! Olyan „kitekert” nyelven beszélnek a dráma szereplői, amelynek a befogadásához egyeseknek némi idő kell, de aki tud egy kicsit latinul, az rögtön képes befogadni az elsősre idegennek ható magyar mondatokat – érzékelve a közönség reakcióit, biztos állíthatom, hogy az előadás ezt hamar széles körben megteremtette! Jó volt hallani, hogy a régi Magyarország királyai réginek ható nyelven diskuráltak egymással!”

Gulyás Gábor

Szakmai Klub

Folytatódtak a Szakmai Klub beszélgetései a fesztiválon, amelynek negyedik napján a székyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház és az Udvarhely Táncműhely produkciójában látott Parasztopera, illetve a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház A mizantróp című előadásairól cseréltek eszmét az érdeklődők.

Mindig nagyon izgalmas kérdés, hogy Pintér Béla darabja, a Parasztopera hogyan él meg a saját közegén kívül, hiszen ezt annyira az eredeti alkotóközösséghez tartozónak érezzük, erre hívta fel a figyelmet rögtön a beszélgetés elején Árkosi Árpád rendező. Már többször is bebizonyosodott – tette hozzá –, hogy képes ez a mű más alkotókat is inspirálni, a székyudvarhelyi produkció leginkább az erős zeneiséget, a balladisztikus miliőt és az erőteljes látványt tudta hozzátenni az alapanyaghoz. Az előadást méltató további hozzászólások is elsősorban a látványt dicsérték, kiemelve a díszlet vizuális esztétikumát, illetve a táncosok intenzív jelenlétét. Szalánczi Ágota dramaturg megemlégette a záróképben megjelenő fotócsontváz kiemelését, Gyürky Kata irodalomtörténész pedig arról beszélt, hogy a produkción a görög drámákkal való rokonságát erősítette meg a tánckar. A kisvárdai fesztiválon nagy sikerrel játszott produkció tehát a 25 éves jubileumot ünneplő társulattal nemcsak a közönség, hanem a Szakmai Klub elismerését is kivívta.

Valamivel több vitát váltott ki a gyergyóiak A mizantróp című előadása, amely csak „nyomokban tartalmazott” Molière-t, hiszen az alkotók egy kortárs brit átdolgozásból indultak ki. Martin Crimp modernista adaptációját Visky Andrej és Visky Bence ültette át

magyar nyelven is fogyasztható verzióba, amely azonban elgondolkodásra, sőt, némi vitára is inspirálta a Szakmai Klub résztvevőit. Elsősorban az került górcső alá, hogy vajon az a közeg, az a kontextus, amelybe áttevődött a klasszikus dráma szövege, vajon helytálló, ha úgy tetszik, igaz képet fest-e a kortárs világunkról, erről megoszlottak a vélemények. Gilbert Edit irodalomtörténész kissé túlhaladottnak vélte a televíziós-videójátékos konzumvilág kereteit a darabban, és generációs problémának nevezte, míg több hozzászóló, köztük Visky Andrej is azt említette, hogy a francia szerző korából ismert udvari pletykák világa napjainkban a virtuális térben és a celebek felszínes, látszatösszintéségen alapuló, kiüresedett kapcsolódásai-

ban él tovább. A szakmai klub egyetemista hozzászólói mindebben a fiatalabb generációk TikTok-influenszerekkel körbevett, ám végtelenül magányos életformáját is felfedezték. Szó esett még arról is, hogy vajon milyenfajta „hősökkel” találkozunk ma a színpadon elmesélt történetekben, Árkosi Árpád rendező szerint nem könnyű azonosulni ezzel a főhőssel, Gyürky Kata irodalomtörténész is felemlgette a szereplő agresszív viselkedését. A hozzászólásokban a Szakmai Klub résztvevői beszéltek még a napjainkban megélhető őszinteség kérdéséről, a bulvárról, a nyilvánosság tereiről és az azzal való visszaélésről, a világszemléletről és a megalkuvásokról is.

Ungvári Judit

A gyerek (majdnem) mindent visz

Az orosz kultúra szereti újraírni – és folytatni egykor volt történeteit. A Három nővér is él tovább, például Petruszevszkaja Három lány kékbén című múlt század közepi drámájában, ahol a nővérekre hasonlító unokatestvérek ugyan eljutnak később Moszkvába, de ott sem jobb. Nyáron a dácsa beázik s sehol egy férfi, aki befoltozná. Ulickaja e századi darabjában, ahol hasonlóak a gondok, úgy tűnik, ki is sajátítják egy nagy építkezéshez a dácsát – a most látottban csakúgy, egy széles úthoz, bár kapcsolatokkal talán megkerülhető.

Selmeczi Bea (a fentieket is használó) dramaturgi munkájának köszönhetően Telihay Péter rendezésében a két és fél órás darab első félórájában Irina névnapjaiba sűrítve megismételjük a csehovi sztorit, ami aztán fut tovább. Nem hiszem, hogy csak én számoltam lázasan a zsinagóga nézőterén, hányban is járhatunk a végén a sokadik névnapon, mindenestre említődik a mostani elnök, aki vissza akarja nyerni a birodalmat. A nők, ha számolunk Csehov korával is, aki elkezdte írni a sztorijukat, már száz fölött járhatnak. Ez persze belefér a színházi időszámításba, a biológiailag valószínű életkor továbblépése jó játék, hadd lássuk, melyik kor mit hoz – és mit hoz ki belőlük.

A szőnyegekkel telerakott tér változatlan, csak a háttérvetítés közvetíti a korszakokat. Kiválóak a kosztümök, Katona Bálint munkái. Irina (Varga Lili) sokáig megtartja fehér csipkés naivaruháját, Mása (Herczeg Adrienn) visszatér a pompás vörös-bársonyosba, Olga (Járó Zsuzsa) szürkés-kék katonaszerűbe öltözik, majd tanáros kiskosztümökbe. Ő egyszer csak férjhez megy, gyereke lesz, amivel feljebb pozicionálódik, aztán Natasának (Tarr Judit) már unokái, akik szintén tudják, hogy kell jól kijönni a dolgokból, miként érdemes használni a kapcsolatokat. Ő a sógornő, akit eleinte a lányok gúnyolnak, ám akik – Csehovnál még –tehetetlenül alulmaradnak a dörzsölt, az új idők szelét befogni tudó új rokon mellett. Natasa kiváló szereplehetőség, amely itt még tovább gördül. Nemcsak a sunyi kispolgár, aki gyerekeire hivatkozva szinte kitúrja sógornőit a házukból, hanem ő az, aki egyfolytában főz rájuk, gondoskodik róluk, fizikailag tesz értük is. Összeérnek. Sógornői veszítenek arisztokratizmusukból, s bár megőrzik Csehov szülte karakterüket, kénytelenek alkalmazkodni. Lerongyolódnak, majdnem éhen halnak, lecsukják, megölik mellőlük a férfiakat. Egyikük belép a pártba, másikukon eluralkodik az alkoholizmus, hajléktalan lesz, majd

valószínűleg a testével jól kereső luxusprostituált. Natasa a vadkapitalizmusba érve eldurvul, titkolja gyarapodó vagyonát, csak gusztustalanul szétbotoxolt arcára ül ki a jó mód. Az utolsó felvonás meglehetősen elrajzolt. Sok mai közhellyel találkozunk, keveredik a csehovi líra, ironia, szarkazmus a közbeszéddel, s bármennyire érdekes gondolatkísérlet, hogy ha még mindig élnének (a végére négyük közül hárman meglepően jó formába kerülnek újra), melyik mai típust testesítenék meg, zavaró lesz a kakofón egyveleg, az irányát, medrét veszítő bulvárszurnalista tónus.

Női az univerzum abban az értelemben, ahogyan a mikrokozmoszból, a belső térből látta-tik, ami kint van. És úgy is, hogy ők négyen elhordják a világot, elegendőek a többiek, a férfiak nélkül is a meséléshez és a megjelenítéshez. (Mostanában több ilyen látunk Kisvárdán Madách, Gogol nyomán.) Pont azon gondolkodtam, amikor jöttem ki az előadásról, amit egy kis csoport is élénken vitatott: miért is kért bocsánatot Olga Másától egy férfi miatt, aki gyerekeket bántalmazott? (Nem mindig lehetett hallani a színpadi beszédet.) Az viszont kiderült, Irina mibe zavarodott bele, mitől zárkózott be s ment el mellette az élet: a szexet ő sorozatos katonai erőszakban élte meg.

Az erős színészi és vizuális jelenlét kétségtelen, s bár a darab szövegvilága egyenetlen, már mi is elmondhatjuk, hogy Csehov a mienk lett: magyarul is megírták és eljátszották a folytatást. Foglalkoztat minket, itt van velünk, sugároz, inspirál.

A férfiak csak mellékszereplők

Bátor húzással Csehov talán legismertebb figuráinak történetét „folytatta” Selmeczi Bea a Három és fél nővérben, amelyet a Ferencvárosi Pinceszínház előadásában és Telihay Péter rendezésében láthatott a kisvárdai fesztiválközönség. A szerzőt először arról faggattuk, milyen gondolatokkal vágott neki Olga, Mása és Irina, valamint Natasa elképzelt, a 20. századon átívelő történetének.

- Igazából engem egyfajta gondolat-kísérletként érdekelt, hogy mi történne ezzel a három nővérről és a sógornőjükről a huszadik század sorsfordítói közepette, hiszen a történelem biztosan nyomot hagy a rajtuk. Évek óta foglalkoztatott már ez a gondolat. A „csehovi” kiindulópontot egy kicsit későbbre tettem, az 1910-es évekbe, annak érdekében, hogy jól lássuk a csomópontokat, amelyek közül az első nyilván 1919. Ekkor „kifordult sarkaiból a föld”, és muszáj volt, hogy megváltozzon ezeknek a nőknek az élete, aztán már úgy voltam vele, kíváncsi vagyok, hogyan folytatódna. Így mentem végig a 60-as éveken, majd eljátszottam a gondolattal, milyenek lennének később, az utolsó jelenet a kétezres években játszódik, amikor ezek a nők már 110 évesek, de hát végül is miért ne lehetnének 110 évesek? Meg akartam vizsgálni, milyen, amikor Csehov hőseit kimozdítja a történelem. Ennek az is alapot adott, hogy magánál Csehovnál is ők a mozgatórugók, mindig azt éreztem, hogy a férfiak inkább csak mellékszereplők, akikről itt mi csak beszélünk, de kivonjuk őket a kélepletből.

- Jellemzőnek érezted ezeket a karaktereket, ezeket a sorsokat?

- Igen, hiszen annak ellenére, hogy orosz figurák, azért ezek általános kelet-európai női sorsok is.

- Az megrázónak mondható, hogy a végén éppen Irinának látjuk a halálát, aki valahol mégiscsak a remény testesíti meg a Csehov-darabban. Ennyire borúlátóan látod a világot?

- Nem vagyok ennyire borúlátó, de ez adta magát, talán azért, mert ő a legtörékenyebb. És azért is, mert mindig az ő névnapján találkoznak, ami egy fontos esemény a család életében. Hogyha Irina meghal, akkor ez a névnap megszűnik, tehát tulajdonképpen nem biztos, hogy ők valaha találkoznak még. Persze a reményhez vagy a vágyakhoz is van annyi köze, hogy a többi szereplő teljes életet élt, míg Irina soha nem mert igazán élni. Az ő halála éppen ezért megrázó, kicsit az elmulasztott lehetőségek élete az övé.

- Ez a nézőpont azért is érdekes, mert pont a 20. század az, ami egyrészt lényegileg megváltoztatja a nőknek a helyzetét, másrészt azért az tényleg egy izgalmas gondolat, hogy hogy látják ezt a századot a nők? Izgalmas, amikor megjelenik a női szemszög, erre ezen a fesztiválon is láttunk néhány példát. Ez a női fókusz erősebb lenne mostanság? Te hogyan tapasztalod?

- Abszolút nem érzem erősebbnek. Női drámaíróként azért Magyarországon még mindig elég nehéz a helyzet, és talán ebből is adódik, hogy szerettem volna a színésznőknek is olyan szerepeket írni, amelyekben van játéklehetőség, ami azért nagyon sok klasszikus darabról nem mondható el. Dramaturgként, de íróként is fontos nekem ez, úgy is fogalmazhatok, hogy kicsit ars poeticám.

- Mondhatjuk, hogy küldetés?

- Talán igen, nyilván azért a kortárs darabokban már több lehetőségük van, de a klasszikusok nem kényeztetik el a színésznőket. A kortársakat nézve, ott van O. Horváth Sári, Dézsi Fruzsni, Kemény Zsófi vagy Szilágyi Eszter Anna, mindannyian próbálunk azért a női karakterekre fókuszálni, összetettebb szerepeket alkotni nekik.

- Ez hányadik darabod már?

- Igazából a második önálló, az első az l'm online volt, amit a Karaván

Selmeczi Bea

Színháznak írtam, ez a cyberbullyingról szól, arról, hogy egy roma lányt vegzálnak az osztálytársai. Játsszák még, csak most a főszereplője éppen szült, így egy ideje nem ment a darab.

- Nehéz egyébként átlépni azt a határt, amikor önálló szerzővé válik valaki? Neked ez mennyire volt természetes folyamat?

- Nehéz volt, mert dramaturgként mindig nagyon jó mankó a szerző... Sokáig készültem valószínűleg lelkeleg arra, hogy majd egyszer ezt meglépek, és amióta megléptem, azóta nem félek már ettől. Ebben az esetben nagyon jó dolgom volt, mert Telihay Péter oroszos, és már rendezett is Három nővért. Nagyon sok ötletet hozott, és sokat beszélgettünk róla. Nagyon jó olyan rendezőkkel dolgozni, akik beindítják az agyamat, és vele abszolút ez történt, hogy rengeteget ötleteltünk, nagyon jól alakult a dolog próbáról próbára. Ráadásul ez a négy színésznő együtt nagyon-nagyon jó választásnak bizonyult. Most nagyon kíváncsi vagyok, mert bemutatják Szlovákiában jövőre, Szvrcsek Anita színésznő keresett meg, olvasta a könyvet, és nagyon tetszett neki. Most úgy tűnik, meg fogják csinálni, nyertek rá pénzt a szlovák államtól, úgyhogy nagyon kíváncsi vagyok, egy másik rendező mit fog belőle kihozni, és milyen lesz.

Ungvári Judit

A hatalom elvakít

Miért különleges hely Kisvárdá? Sokaknak a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválja miatt, amely régóta a hazai művészeti élet egyik legizgalmasabb nyári eseménye. Én is emiatt járok évről évre ebbe a kisvárosba, mert itt rengeteg mindenkivel lehet találkozni a határokon túli magyar teátrumokban dolgozó művészek közül, s olyan előadásokat nézhetünk meg, amelyek esetenként katartikus hatást is keltenek a nézőben. Mivel a színházat én nem sportversenyként értelmezem, nem tudok, s nem is akarok rangsort felállítani közöttük, de mindig vannak régi és új kedvenceim. Az egyik nagy kedvencem a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház, amely folyamatosan kísérletezik, mégpedig nemzetközi perspektívában is magasnak számító művészi színvonalon.

Új és régi

A szabadkai művészsínház a sajnos egyre csökkenő számú vajdasági magyarok közösségének kínál jobbnál jobb produkciókat – örömteli, hogy az Árpád-ház című előadásukat hétfőn este Kisvárdán is megnézhattuk! De nemcsak ezért vártam nagyon ezt a fellépésüket, hanem amiatt is, mert régóta érdekel a magyar történelem Szent László királyt követő világa, amelyből Spiró György nagyszerű darabja két emberöltőnyi szakaszt mutat be. Mégpedig bravúrosan! Olyan „kitekert” nyelven beszélnek a dráma szereplői, amelynek a befogadásához egyeseknek némi idő kell, de aki tud egy kicsit latinul, az rögtön képes befogadni az elsőre idegennek ható magyar mondatokat – érzékelve a közönség reakcióit, bizton állíthatom, hogy az előadás ezt hamar széles körben megteremtette! Jó volt hallani, hogy a régi Magyarország királyai régeinek ható nyelven diskuráltak egymással!

Királyok

De kik ezek a királyok? A történet alfája Könyves Kálmán (1074-1116), a korabeli Európa egyik legműveltebb uralkodója, aki püspökként kezdte közéleti pályáját, s aki sajnos legendásan gonosz ember volt – a jelleme miatt döntött úgy Szent László király, hogy nem őt, hanem a testvérét, az uralkodói posztra teljességgel alkalmas Álmos herceget (1070-1129) jelöli a trónra. De Kálmán még László halála előtt gyorsan elérte, hogy mégis ő örökölje a trónt. Megjelenik az előadásban II. István (1101-1131), Könyves Kálmán fia, aztán II. (Vak) Béla király (1109-1141), Álmos herceg fia, végül II. Géza (1130-1162) és II. László (1131-1163) is (ők mindketten Vak Béla király gyermekei voltak). Persze nemcsak királyok tűnnek fel, hanem feleségek (Predszláva, Ilona) s természetesen egyházi előjárók, katonák, szolgák is. Mintegy harminc alak – hat színész megformálásában!

Rendhagyó krónika

Egyfajta krónikát látunk – arról, hogy miképpen működött a politika kilencszáz esztendővel ezelőtt. Hogyan politizáltak a régi királyok? Hazudtak? Igen, egyfolytában! Meggyilkolták az ellenfeleiket? Igen, gyakran így tettek! Követtek el más gonoszságokat is? Igen, mégpedig nagy számban! Áthágták saját törvényeiket? Igen, úgy, mintha ez természetes lett volna! Erkölcstelenek voltak? Tagadhatatlanul azok! Miért? A politika miatt. A kísérletük számára is minta volt ez a korabeli fertő? 99%-ban igen! Volt egy-két óvatos, erkölcsös dezertőr, aki a tetteivel képes volt új sodrást adni az eseményeknek (például az, aki morális meggyőződése miatt nem herélte ki Álmos fiát, s Béla nemi szerve helyett egy másik herét juttatott el a királyhoz), de ez a világ nem róluk szólt. A ko-

rabeli magyar politikában nem lehetett erkölcsös úton sikert elérni – ezért minden uralkodó mélyen erkölcstelen volt. Mintha vakok lettek volna, nem vették észre a keresztény törvényeket. A köztisztületben álló uralkodók megcsönkítették a legközelebbi hozzátartozóikat is – félve attól, hogy a részükről politikai gyilkosság áldozatává válnak! Szavakkal a Jóisten imádták, a gyakorlatban csak a Hatalmat. Paradox módon csak azok szabadulnak meg a gyűlölet terhétől, akik elvesztették látásukat.

Minden ugyanúgy

Keszég László rendezésében dinamikus előadást láthattunk. A két főszereplő, Mészáros Gábor és Kucsov Borisz parádés alakítása mellett külön is dicséretet érdemel Búbos Dávid, Ágyas Ádám, Verebes Andrea és Hodik Annabella játéka is. A zárlat, amikor II. Géza kezét fog László öccsével, az előadás kezdetére visszautalva arról szól, hogy a magyar politika történetében semmi nem változik: a hatalom mindig elvakítja a szereplőket. Könnyű belátni, hogy ez más kultúrákban sem működik másként...

Gulyás Gábor

„Ez a darab mindig a hatalmi gondolkodásnak a magját kérdőjelezi meg”

Keszég László színházi rendező már harmadjára rendezi Spiró György Árpád-ház című darabját. Legutóbb a szabadkai Kosztolányi Dezső Színházban alkalmazta színpadra, melynek bemutatójára 2024 márciusában került sor. Az előadásról, és annak előzményeiről a rendezővel beszélgettünk.

Először a Krétakörben 2006-ban rendezte meg az Árpád-házat. Ön szerint tizenhét év távlatában mennyit változott a világ, és ez milyen változásokat okozott az újbóli rendezésnél?

Ez egy 1993-as darab, az író által kreált régies nyelven szól, azaz verbálisan egy érdekes kísérlet. Nagyon jól kell beszélni hozzá, a színészek szájába abszolút jól beleszerkeszthető szöveg, tehát tudnak vele mit kezdeni, de azt tudni kell, hogy ez teljes mértékben verbális színház. Nagyon sok szereplőre írta a szerző, tehát az eredeti szövegben körülbelül hetven karakter van. Még egyetemista koromban találkoztam a drámával először, és nagyon megtetszett ez a kettőség, hogy teljesen hagyományos, és nagyon modern. Alapvetően azt gondolom, hogy a magyar kultúrának a legnagyobb vívmánya, és minden, ami igazán magas szintű, az ezt a kettőséget hordja magában. Ezt a darabot én úgy kezeltem a személyes kozmoszomban, hogy mindenképp az első tíz kedvenc művem között van. Amikor csak felfedezem, hogy olyan színészgárdával kerülök szembe, akik képesek verbálisan ezt a réteget átadni, akkor elkezdem reklámozni. Nagyon hosszú, sok szál van benne, a Krétakörben tizenkét színész csinálta, a Hoppartban hét, s most pedig hat. Mivel nagyon nagy és terjedelmes a mű, szerintem abszolút nem összehasonlítható a

három verzió. Mindig egy teljesen új darabot lehet belőle húzni. Teljes mértékben máshova helyeződtek a hangsúlyok mind a három találkozásom alkalmával.

Mivel a darab terjedelmessége miatt új drámákat lehet húzni belőle, ebben a legújabb adaptációban mi volt a kiindulási pont?

Enyedi Éva dramaturggal mindig azzal kezdjük a munkát, hogy a társulatot, a színész anyagot megismerjük. Mivel a Kosztolányisokat évek óta ismerjük, a hat emberen belül is a generációs különbséget próbáltuk meg figyelembe venni, és így kialakítani a szerepösszevonásokat. Az Árpád-házban két szereplőre van felhúzva a történet, tehát az ő sorsukat követjük végig generációkon át, mely négy évtizedet ölel át a magyar történelemből. Döbbenetes, hogy a szerző mindent leellenőrzött, tehát, ahogy mi is meghatároztuk a műfaját, ez valóban egy rendhagyó történelem óra. Ha az ember odafigyel, a történelmünket is megismerheti ebből.

Ön szerint miért izgalmas ez a darab egy mai néző számára?

Olyan hatalomtechnikáról, illetve arról a szűk embercsoportról szól, amely mindig magához ragadja valamilyen úton-módon a hatalmat, ezt nagyon erősen és görcsösen tartja, és szeretné magánál tudni minél hosszabb ideig. Ezért ez örökké aktuális. Valamint azért „A” kategóriás darab ez, mert nem olyan módon aktualizál, hogy csak és kizárólag erre a jelenre érvényes, hanem az plusz-mínusz húsz-harminc évre is, és ez az igazi ereje szerintem. Általános-

Keszég László

ságban az az elv, hogy mindig vannak olyanok, akik azt gondolják, hogy jobban tudnak mindent a többiekénél, és annyira erőszakosak, gátlástalanok, hogy magukhoz ragadják a hatalmat – na ez egy állandó probléma. Tehát ha valakinek baja van az Árpád-házzal, az a mindenkorai hatalom, és az tökéletesen mindegy, hogy honnan, milyen irányból van a hatalom. Hisz a darab mindig a hatalmi gondolkodásnak a magját kérdőjelezi meg.

Milyen volt az előadás fogadtatása Szabadkán, és Ön szerint lehet-e különbség az ottani, és a kisvárdai befogadás között?

Nagyon jók voltak a visszajelzések, és engem is pozitívan meglepett, hogy milyen nyitott volt a közönség Szabadkán. Én azt hiszem, hogy a legnagyobb kihívás az az, hogy ez ennyire szövegcentrikus, és én ezt nagyon is szeretném, hogy ez ilyen legyen, tehát mindent a textusnak vetettünk alá. A nézői nyitottság az mindig jól jön, ez egyfajta - jó értelemben véve - bátorságot is ad, mely nemcsak egy, de több irányban is egyaránt hat.

Bánhidi Alexandra

„Székelyudvarhelyen jelen idejű színházat szeretnék”

A Magyar Színházak 36. Kisvárdai Fesztiváljának díszvendége a fennállásának 25. évét ünneplő székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház. Barabás Árpáddal, a színház művészeti vezetőjével többek között a kisvárdai emlékeiről és társulat különféle tevékenységéről beszélgettünk.

– Milyen emlékeid vannak a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiváljáról?

– Először 1996-ban voltam Kisvárdán, még a főiskola előtt – akkor más korszak volt, valami egyéb lengte körül és a találkozás fontossága volt hangsúlyos. Most szerintem – ahogy érzékelem – a találkozás része kicsit hiányzik, a szakmai része pedig fejlődött. Nekünk, határon túliaknak egyre kevesebb a megmutatkozási lehetőség Magyarországon, a kisvárdai pedig az egyik. Hiányoznak a közösségi programok, a régi időkben megvalósuló bulik a ház előtt és az, hogy gyakorlatilag volt lehetőség egymással több időt tölteni, hogy valóban találkozzunk egymással: gyanítom, hogy ebben része van annak is, hogy a világ megváltozott.

– A színház díszvendége az idei seregszemlének. Mivel, milyen előadásokkal és programokkal mutatkoztat meg fesztiválon?

– Idén két előadást hoztunk a közönségnek: Az öreg király hagyatéka című bábelőadást, valamint vasárnap este játszottuk a Parasztooperát, mely a 25 éves jubileumnak a gála előadása. A Székelyudvarhelyi Néptáncműhely szintén 25 éves, a két ünneplést egybeecsatoltuk. A színházi előadások mellett bemutakoztunk egy kiállításal is, mely az elmúlt 25 évünket foglalja össze. Hétfőn pedig egy filmet is levetítettünk, mely valamiféle keresztmetszete az elmúlt időszaknak: van egy kronológiája, mely megmutatja, honnan és hová jutott el időközben a társu-

lat. Úgy vélem, egy szép dokumentumfilm készült rólunk, mely a szombathelyi Savaria Filmszemle dokumentumfilm kategóriájában első díjat nyert.

– Megnéztem a fotókiállítást, ami egy szép plasztikus és kivonatolt anyag: sok mindent megvilágít a színházatokban végzett tevékenységek közül, mely egyéként a színháznak még azon túl, hogy előadásokat tár a közönsége elé, még a feladata lehet. Gondolok most akár a színházi nevelési programokra...

– Szerintem valamennyi színháznak feladata az ilyesmi, de nem mindenkinek olyan a helyzete, hogy tudjon például színházi nevelési programot kidolgozni. Mi olyan helyzetben vagyunk, hogy közönségünk hosszú távú kiépítésén tudunk dolgozni. Rendelkezünk egy jó közönségbázissal, de távlatokban kell gondolkodnunk. Ennek fontos része a bábtagozatunk, a gyerekeket picit kortól szoktatjuk a színházra. Minden évben van olyan előadás, ami az iskolás korosztályt szólítja meg és van színházi nevelési programunk is, ami a középiskolásoknak szól. Ezekre időt, teret és pénzt szánunk: szeretnénk, ha tíz év múlva is lenne egy jó közönsége a színháznak. Mára már máshogyan kell megnyerni a fiatalokat, nem evidens, hogy színházba kell járni. Emellett repertoárszínház vagyunk. Ez nem megkötöttséget jelent, hanem sokkal inkább az az izgalmas benne, hogy különböző műfajba meg tudunk mutatkozni.

– Színészként és rendezőként is dolgozol. Mit ad az egyik és mit ad a másik számodra? Hogyan találod meg bennünk magadat?

– Azt szoktam mondani, hogy én oda és vissza tanulok. Tehát amikor színészként vagyok jelen, akkor tanulok rendezésből is, valamint amikor rendezek, akkor tanulok a színészekről. Ez egy egymásra ható folyamat. Amit mi színháznak hívunk, engem a teljességében érdekel.

Barabás Árpád
a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor
Színház művészeti vezetője

– Mit hívtok Ti színháznak? Fontos kérdés, hogy mi a Ti színházatok, vagy mi a Te színházad.

– A színháznak a jeleni teljességében hiszek. A 25 év fontos, de nem szeretek visszafele nézni, mert a múlt soha nem változik. Engem az érdekel, amiben most vagyunk, illetve, hogy mifelé szeretnénk haladni. A színház szerintem egy jelen idejű műfaj.

– „Itt és most”, ugye?

– A színház borzasztóan illékony, mely egyben a varázsa is. A film és a színház közötti különbség: a film ugyanolyan marad újra és újra, a viszonyod lehet hozzá más. A színház viszont egy változó műfaj. Ha meg kellene fogalmazni, akkor szeretnék egy jelen idejű színházat csinálni Székelyudvarhelyen. Tudunk olyan problémákról, melyek a környezetünkben vagy globálisan jelen vannak. Ez viszont nem minden: reflektáljunk, tegyünk fel kérdéseket, de nem hiszek a muzeális színházban és a nagy formákban sem – mármint a múlt nagy formáiban.

– Kortárs drámákat is játszatok.

– Az elmúlt évadban játszottuk a Parasztooperát és Székely Csabának a Tíz című drámáját. A jövő évadra felkérésre írt Székely Csaba írt nekünk egy drámát. A címe: Feltámadunk.

Lengyel Zsanett

Mai program

10:00 – **Tér és idő játéka a színházban**
Bélai Marcel és Kozma Gábor Viktor
workshopja

Helye: KVMK 5. oktatóterem

10:00 – **Aranybogár-módszer**

Balázs Zoltán workshopja

Helye: KVMK 3. oktatóterem

(10.00-13.30; 14.30-16.30)

11:00 – **Szakmai Klub** (beszélgetés az
előadásokról) Háziasszonyok: Mészár
Katalin és Gyürky Katalin

Három és fél nővér, Árpád-ház

Helye: KVMK pódiumterem

13:00 – **Villám-workshop** kritikus

mesterkurzus Vezeti: Szabó Réka és

Szabó Attila

Helye: KVMK pódiumterem

17:30 – **Peter Shaffer: AMADEUS**

(versenyprogram) (R.: Alejandro
Durán)

Csíki Játékszín, Csíkszereda (2h 45')
(12+)

Helye: Művelődési Központ

21:00 – **Görgey Gábor:**

**HANDABASA, AVAGY A FÁTYOL
TITKA** (versenyprogram) (R.: László
Sándor)

Zentai Magyar Kamaraszínház (1h 40')

Helye: Zsinagóga

21:00 – **Becky Mode: TELTHÁZ**

(R.: Horgas Ádám) Játékszín (1h 30')

Helye: Refi Színpad

Bővebben: www.kisvarda.szh.hu

Ruben Östlund – Tim Price: **LAVINA**, Orlai Produkció

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak 36. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Főszerkesztő:
Ungvári Judit

Állandó munkatárs:
Oláh Zsolt

Fotók:
Gáncs Tamás

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

A Magyar Színházak 36. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti
Kulturális
Alap

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Friss FM Kisvárdai

Déryné
program